

ת"פ 50877/11/19 - מדינת ישראל נגד חדר גולאני

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 50877-11-19 מדינת ישראל נ' גולאני
תיק חיצוני: 236020/2019

לפני	כבוד השופט אביחי דורון
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשמים	חדר גולאני

החלטה

הנאשם הודה והורשע, במסגרת הסדר טיעון שלא כלל הסכמה עונשית, בכך שביום 1.6.19 החזיק ברכבו סכין מבלי שביכולתו להוכיח כי מטרת ההחזקה היתה כשרה. בהסכמה נשלח הנאשם לתסקיר שירות מבחן שהתבקש לחוות דעה גם בשאלת ההרשעה, לבקשת הסנגור, בעוד המאשימה הודיעה כי עמדתה להרשעה בכל מקרה (תוך הגבלת ענישה).

מהתסקיר שהוגש עולה כי הנאשם אדם צעיר ואמביציוזי, נורמטיבי על פי כל קנה מידה, שלמרות נסיבות חייו הקשות רחק מחברה שולית, לא היתה לו כל מעורבות עם החוק והוא בעל יכולות לשיקול דעת ולהתנהגות בוגרת ושומרת חוק.

שירות המבחן הדגיש כי הסיכון למעורבות חוזרת בפלילים הינו "מאד נמוך".
לאור כל אלה, ושיקולים נוספים, המליץ שירות המבחן להימנע מהרשעת הנאשם, בעיקר על רקע גילו הצעיר, המוטיבציה שלו להשתלב בחברה הישראלית, ומסקנת השירות כי המבחן תהווה "אבן נגף משמעותית בדרכו"

הלכה למעשה, הצדדים חלוקים ביניהם בשאלת ההרשעה בלבד.
בעוד המאשימה מדגישה את חומרת העבירה, עיקר טיעונה סובב סביב היעדר "נזק קונקרטי" שהחשוד יכול להצביע עליו (כאחת מהחזקה ("הלכת כתב") כדי שלא יורשע בדין, בהיות ההרשעה דרך המלך בהליך הפלילי. עוד הפנתה המאשימה לרע"פ 2016/12 שם נקבע כי רק במקרים חריגים שבחריגים יימנע בית המשפט מהרשעה במקרה דומה, וטענה כי זה אינו המקרה (אף כי לא הסבירה מדוע, א.ד.).

הסנגור, מנגד, עותר לאמץ את המלצת שירות המבחן, מנימוקיה, ומוסיף לכך את נסיבות החזקת הסכין (ברכבו של הנאשם) ואת מטרות ההחזקה ("צריך אותה בשביל לחתוך אם הוא יוצא ליער עם חברים") ואף שאינה מוגדרת "מטרה כשירה", היתה - לטענתו - תמימה, ו"לא למקרה מסוג זה התכוונה הפסיקה המחייבת הרשעה במקרים של החזקת סכין".
הנאשם עצמו, בדבריו לפני, הביע משאלתו לאפשר לו להמשיך את חייו הלאה וציין כי איש אינו מוכן להעסיקו עד שיסיים את התיק, כך אמר.

דיון והכרעה:

במחלוקת שבין הצדדים דעתי כדעת הסנגור, ואבאר:

אין חולק כי עבירת החזקת הסכין היא עבירה חמורה. יסוד חומרתה בשימוש הנפוץ בה לעבירות אלימות שחלקן מסתיימות אף במוות, ובעיקר כשהפכה לדרך "שגרית" לפתרון סכסוכים בשנים האחרונות, במסגרת האלימות הקשה והיד "הקלה" על ניצב הסכין המציפות את הארץ מדי יום.

לא בכדי החמיר המחוקק את עונשה של העבירה לכדי עבירת פשע, ולא בכדי קבעו בתי המשפט בעיקר פסיקתם כי רק במקרים חריגים שבחריגים תסכן אי הרשעה בעבירה זו.

ואולם, כמו בכל עבירה, יש לבחון את נסיבותיה כמו גם את נסיבות העברין, ועבירת החזקת הסכין אינה יוצאת מכלל זה. אין הרי החזקה תמימה - גם כשזו לא הוכחה או הוכרה ככשירה - כהחזקה שנסיונותיה אפלות או אף לוטות בערפל.
ברוב המקרים בית המשפט אינו יכול לבחון לאמיתות את טענת הנאשם כי מי ידע מה באמת בלב איש, והספק - הקטן או גדול - שנותר, כמעט מחייב לסווג החזקת סכין (על מאפייני הסכין כמוגדר בחוק העונשין) כהחזקה שאינה כשירה, ונטל ההוכחה על הנאשם עצמו. אולם בחלק מהמקרים, כמו במקרה דנן, ניתן להתחקות על אמיתות כוונת ההחזקה באמצעות בדיקת נסיבותיו של העברין. בית המשפט יטה להאמין יותר, בגבולות ההסתייגות שאוזכרו לעיל ומאפייני הסכין המוגדרים בחוק כאמור, ולאמץ טענת כוונה תמימה כאשר מדובר באדם שמעולם לא היה לו עניין כלשהו עם החוק, גם לא במסגרת תיקים שנסגרו, קל וחומר כאשר שירות המבחן מדגיש את דרכו הנורמטיבית בעולם ואת תכונותיו הטובות.

רוצה לומר - גם אם לא עלה בידי הנאשם להפריך את החזקה שבחוק ולכן הורשע בביצוע העבירה, כאשר כלל הנסיבות האופפות מורה כי מדובר יותר ב"טשטשות" או "תקלה", יהווה מצב דברים זה נסיבה לקולא בגזירת העונש.

ניתן אפוא לומר שגם בעבירה של החזקת סכין יתקיים "מדרג ענישה" שהוא תלוי, בין היתר, נסיבות ההחזקה.

ובאשר לשאלת ההרשעה:

ברור שקיימים שיקולים סותרים ביחס לשאלה זו.

מחד, ההרשעה היא אכן "דרך המלך" של תוצאת ההליך הפלילי, שאחרת תעלה - בין היתר - טענת אפליה בין נאשמים, אך הדברים נכונים בעיקר בהיותם נוגעים בליבת ההליך הפלילי, החטא ועונשו במובן היסודי ביותר של הפילוסופיה מאחוריו, ממנה נגזר גם יסוד ההלמה: מי שעבר עבירה פלילית יש להרשיעו בה, ככלל יצוק.

באותו כיוון, ובאופן הנוגע לענישה בכללותה, **טבע ההליך השיפוטי וטבע האנוש של השופטים מייצרים "מדרון חלקלק" של ענישה.** אין בדברים אלה כדי להטיל ביקורת אלא רק לכוון זרקור לתופעה המתרחשת קבוע בתהליך הענישה. רוצה לומר **שכאשר נקבע רף פסיקתי של ענישה בעבירה פלונית וכאשר מצטברים לו חריגים, הופכים החריגים אט אט ל"רף החדש", שהוא נמוך יותר כמובן מקודמו, וכן הלאה.**

אותו "מדרון חלקלק" חל גם על שאלת ההרשעה כמובן.

שופט חייב להזהיר עצמו שמא בפסיקתו הוא "משמן" עוד יותר את חלקלקות המדרון, ומאידך אין הוא יכול לצמצם שיקוליו, כמובן, לשיקול זה.

כלל יסוד הוא שהענישה לעולם אינדיבידואלית, וככל שתתאמץ לא תוכל להימנע מלשקול את השיקולים של המקרה הפרטי והנאשם הפרטי שעומדים לפניך ולהכרעתך, וטוב שכן.

שאחרת - ואיני מכיר דוגמה לכך, יהיו הכללים השיפוטיים והפסיקתיים ברמת נוקשות שאינה מביאה צדק לעולם, ולעיתים גם לא משפט. אפילו "הלכת כתב", הנחשבת נוקשה יחסית, "זכתה" לסייגים והסתייגויות, העוסקים בעיקר בגילם של העבריינים, באופן שיצר מדרגת ענישה נוספת, זו השייכת ל"בוגרים צעירים", ואף התפתחה תזה המאפשרת לראות את עתידו הערטילאי של אדם, במיוחד צעיר, חליפי להוכחת "נזק קונקרטי" כנדרש באותה הלכה.

משכן, בחנתי גם אני את הפסיקה, ומצאתי כי גם לשאלת ההרשעה בעבירה של החזקת סכין ישנם חריגים, מעטים מאד, אך קיימים. (ר' לדוגמה רע"פ 3446/10, עבד אל חלים נ' מדינת ישראל).

עיון בגזר הדין של בית משפט השלום, (עליו הוגש ערעור לביהמ"ש המחוזי, שהתקבל, ובעטיו ניתנה ההחלטה ברע"פ, שהפכה את החלטת בית המשפט המחוזי), מעלה כי החזקת האגרופן (באותו מקרה) ברכב ובאמצע היום היוותה נסיבה לקולא, כך גם גילו של הנאשם וכוונותיו ללמוד שהרשעה היתה עלולה לסכל.

אין באותו מקרה כדי לסכם את הרציונלים הכרוכים בשאלת אי ההרשעה.

ניתן לומר, בתמצית, כי כאשר מדובר באדם צעיר שעתידי לפניו, שאינו יודע עדיין היכן ימצא דרכו ולכן אינו יכול להצביע על נזק קונקרטי שייגרם לו אם יורשע, ובעיקר שכל חייו עד אותו מקרה התאפיינו בנורמטיביות מוחלטת, באופן המאפשר לקבל כפשוטו את הסברו להחזקת הסכין, שגם אם לא ניתן להגדירו כ"כשר", ניתן להתרשם מתמימותו ומהיותו "תקלה" שנפלה בדרכו במהלך חייו הנורמטיביים: או אז - נטייתו תהיה ליתן משקל גבוה יותר מהרגיל לאפשרות המציאותית, והלא בלתי סבירה, שהרשעה תחבל במסלול חייו הנורמטיבי של אותו נאשם, באופן שתרומו הפוטנציאלית לחברה ולציבור תהיה מופחתת, כך שגם האינטרס החברתי והציבורי ימצאו חסרים ובמכלול השיקולים מכאן ומכאן יגבר השיקול לקולא המאפשר לנאשם - כבקשתו - "להמשיך את חייו הלאה" ללא מכשולים.

על יסוד כל אלה החלטתי לאמץ את המלצת שירות המבחן, לבטל את הרשעתו של הנאשם, ולהשית עליו מבחן למשך 18 חודשים, במהלכו יימצא בפיקוח השירות. ומועד לנאשם כי אם לא יעמוד בתנאי המבחן יוכל בית המשפט להפקיעו ולהשית עליו עונש אחר.

המזכירות תעביר העתק ההחלטה לשירות המבחן.

המוצג יושמד

זכות ערעור תוך 45 יום לבית המשפט המחוזי.

ניתנה היום, כ"ג אב תשפ"א 1 באוגוסט 2021, בנוכחות
הצדדים.